

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Moralitate, Natvra, Et Effectibvs Actvvm
Svpernatvralivm In Genere Et Fide, Spe, Ac Charitate,
Speciatim**

Coninck, Gilles de

Antverpiae, 1623

Dvb. I. Vtrùm spes sit actus amoris concupiscentiæ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79645](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79645)

LIBER TERTIVS DE SPE, TIMORE, DESPERATIONE,

ET PRÆSUMPTIONE.

Explicata natura fidei, ad secundam virtutem theologiam exponendam transimus. In cuius nominis explicatione nihil est cur multum immerer; nam etsi quandoque accipiat pro timore, iuxta illud Didonis apud Poëtam, *Hunc ego si potuissent tantum*

Virgil.

sperare dolorem: constat tamen spem communiter significare motum voluntatis in bonum concupitum, præsertim cum virtutem theologiam significat, de qua hoc libro disputandum est: ita tamen ut quælibet. i. de virtutibus supernaturalibus dixi, huic speciatim relinquam applicanda, ne sæpius eadem cogar repetere.

DISPUTATIO XIX.

De virtute Spei, eiusque subiecto.

DUBIVM I.

Vtrum spes sit actus amoris concupiscentiæ?

D. Thomas.
Secus.
Spes est actus voluntatis à fide & caritate distinctus.
1. Cor. 13.

NOta Primò, etsi olim videantur aliqui dubitasse an spes sit actus potentie intellectivæ, & an sit actus distinctus à fide & caritate, ut videtur posse colligi ex D. Thom. 1.2. qu. 40. a. 2. & Scotus in 3. d. 26. quæst. unica, §. In ista quæst. tamen iam inter omnes satis constat, spem esse aut actum aut habitum voluntatis distinctum à fide & caritate. quod ultimum aperte patet ex 1. ad Corinth. 13. ubi Apostolus eam expressè à fide & caritate distinguit; videtur tamen posse esse aliqua difficultas vtrum sit actus amoris amicitie an concupiscentie: ut autem tam hæc difficultas, quam ipsa natura spei possit melius explicari, primò hic videndum est, qua ratione distinguatur amor benevolentie siue amicitie ab amore concupiscentie.

Quidam hæc distinguunt, quòd ille sit amor amicitie, quo rem aliquam amamus propter se: & ille sit amor concupiscentie, quo aliquid amamus propter aliud.

Sed hæc nullo modo dici possunt. Primò, quia sic amor amicitie nihil esset aliud quam intentio finis, & amor concupiscentie nihil esset aliud quam electio medij. quæ sunt contra communem conceptum. Secundò, quia sic omnis intentio finis esset amor amicitie: quod aperte falsum est; nam aliàs voluptates & similia amarentur amore amicitie. quod planè absurdum est: nam amicitia non reperitur nisi in

ter personas, ut patet Primò, ex communi hominum conceptu: nec enim dicimur fouere amicitias cum brutis, aut rebus inanimis. Secundò, quia, ut docet Aristoteles 8. Ethic. cap. 4. & cum eo communiter alij tam Philosophi, quam Theologi, amicitia dicit mutuum amorem, qui esse non potest nisi inter videntes ratione. Vnde etiam D. Gregorius homilia 17. in Evangelia, in illud Lucæ 10. *Designavit Dominus & alios septuaginta duos, & misit eos binos ante faciem suam*, docet caritatem non posse consistere inter pauciores quam duos; nec quemquam ad seipsum caritatem habere posse.

Tertiò, quia aliàs spes esset vera amicitia erga Deum: nam per eam amamus Deum ut nostram beatitudinem tamquam ultimum nostrum finem: & consequenter non esset virtus distincta à caritate. quòd repugnat Apostolo 1. ad Corinth. 13. Quartò, quia aperte repugnat 1. Cor. 13. significationi ipsius nominis: nam amor benevolentie significat affectum, quo alicui bene volumus, qui autem amat voluptatem tamquam suum finem, non vult huic bene esse, sed sibi. quare nequit dici quòd amet illam amore benevolentie.

Vasquez verò 1.2. disp. 1. c. 3. & disp. 11. cap. 5. num. 26. docet omnem amorem quo nobis aut alijs bene volumus, continere duplicem respectum: vnum ad rem quam nobis vel alijs optamus, & hac ratione ait illum habere rationem amoris concupiscentie; alterum ad personam cui bene volumus, & hac ratione ait eum habere rationem amoris amicitie. Vnde infert, in quovis

quouis eiusmodi actu utrumque amorem, scilicet tam amicitie, quam concupiscentie, diner- so respectu contineri. Idem docet Lorca 2. 2. sect. 2. disput. 6. nu. 18. unde in dubio, quod po- nit post disputationem 2. n. 7. putat actum quo quis optat sibi bonum, esse verum actum ami- citie.

Sed etsi omnis eiusmodi actus quatenus precise respicit bonum quod aut nobis aut al- teri optamus, possit aliqua ratione dici amor concupiscentie; & similiter quatenus respicit precise personam, cui bene volumus, possit semper aliquo modo, & secundum quid dici amor benevolentie (quia verè alicui per eum bene volumus) tamen formaliter & proprie lo- quendo illa non sunt generatim vera, ut ex di- cendis patebit. Deinde secundum hunc mo- dum philosophandi amemus nos ipsos vero amore amicitie, & spes esset verus amor amicitie, que repugnant apertè S. Gregorio & Aristoteli citatis nu. 3.

Hic adde Primò, secundum illam sententiam amorem concupiscentie non distingui ab amore amicitie verè à parte rei; sed solum secundum quasdam precisiones rationis. Item utrumque hunc actum non distingui secundum ullam rationem formalem ex parte obiecti petitam, quæ non videntur consona communi conceptui.

Adde Secundò, proprie loquendo, ut ali- quis actus sit amor benevolentie, nullo modo sufficere, quòd per eum alicui bene velimus; nam dum equo nostro damus pabulum, ut ipsi inde bene sit, verè ipsi bene volumus, & tamen ex communi omnium sententia hic actus non est amor benevolentie siue amicitie, quæ ad bruta esse nequit. nec refert quòd illud bonum equi nostri, siue quòd optemus ei bene esse, vl- terius referamus in nostrum commodum. Pri- mò, quia cum hoc non obsit quin verè equo bene velimus, si omnis amor quo alicui bene volumus esset propriè amor benevolentie, et- iam ille amor deberet esse amor benevolentie. Secundò, quia sæpè fit ut aliquis equum suum iam senem ac inutilem ob præcedentia com- moda ab eo accepta pergat nutrire, ac bene ha- bere, atque ita ei bene velle: qui amor non re- fertur ulterius in alicuius commodum, & ta- men non est verè amor amicitie, & consequen- ter nec benevolentie, nisi improprie & lato modo loquendi.

Dices, hunc amorem ideo precise non esse benevolentie siue amicitie, quia amor amicitie necessariò respicit personam. Sed hoc non satisfacit, quia saltem inde sequeretur, quando quis cupit suo mancipio bene esse, ut plus ser- uitij ab eo possit accipere, ipsum hoc amare amore amicitie, quia alicui personæ bene vult.

Pro resolutione Nota Primò, nos longè alia ratione amare alios, & alia nos ipsos. numquam enim alios verè amamus, nisi priùs in ijs apprehendamus bonum aliquod amabile, siue hoc sit bonum honestum, siue solum nobis dele- ctabile, siue verum, siue solum apparens, pro- pter quod eos iudicamus dignos amore ac be- nevolentia: (eos enim in quibus nihil tale ap- prehendimus, numquam ita amamus) & prout

Coninck de act. supernat.

ob illud bonum eos iudicamus plus minùs dignos amore, ita plus minùs eos amamus, ut ipsa experientia docet. Ut autem nos ipsos a- memus naturaliter omnino inclinamur, ita ut non sit opus ut in nobis apprehendamus ali- quod eiusmodi bonum, quo reddamur nobis amabiles; sed sine eiusmodi consideratione na- turali impetu ferimur in amorem nostri, omne bonum nobis optando, precise quia nobis bo- num est. Hinc etiam unusquisque seipsum a- mat, quantumvis sciat se omni amore penitus indignum esse. ut patet in damnatis. Confir- matur, quia, ut patet experientia, in alijs aman- dis sæpè patimur graves difficultates, possu- musque absolute eos odisse, ijsque velle malum precise quia illis malum est: nos ipsos autem si- ne vlla difficultate amamus, nec possumus nos absolute odisse, aut velle nobis malum preci- se quia nobis malum est. unde etiam ulterius fit, ut sit necessarius aliquis habitus benevolen- tie erga alios, ut eos facile amemus; qui nullo modo requiritur ut nos ipsos ita amemus. Nec refert quòd quandoque nolumus nobis qua- dam bona precise quia iudicamus nos ijs esse indignos: nam hoc non fit, quia nos minùs ama- mus, aut quia minùs bene nobis volumus; sed quia tunc illa bona nobis apprehendimus im- proportionata ac inconuenientia, atque ita a- liqua ratione esse nobis mala. Unde etiam sta- tim ac apprehendimus hanc inconuenientiam abesse, inclinamur ad ea appetenda. Et simili etiam ratione possumus nobis velle aliqua ma- la sub ratione boni, v. c. ut per ea castigentur nostra peccata, atque ita Deo satisfiat; quod ut bonum apprehendimus. Nec ea voluntas vilo modo procedit ex odio nostri, sed ex amore Dei, aut iustitie, aut etiam ex amore nostri, quando apprehendimus illam satisfactionem etiam nobis esse bonam.

Nota Secundò, eiusmodi bonum quo alius nobis redditur amabilis, quandoque esse tale cum aliquo respectu ad nos, ita ut ipsius bo- num apprehendamus nostrum aut cum nostro coniunctum: & sic amamus bonum nostrorum seruorum, quia hi nobis viles sunt; aut appre- hendimus id coniunctum cum bono parentum vel filiorum aliorumque propinquorum; quia propter coniunctionem, quam cum ijs habe- mus, ipsorum bonum est quodammodo no- strum: & hoc ipso actu quo eos ita amamus, magis amamus nos quam ipsos, quia totus hic amor ex amore nostri oritur, & commodum nostrum vltimò respicit.

Aliàs verò eiusmodi bonum ob quod alius amatur nullo modo cum bono nostro coniun- ctum est, aut saltem nullo modo amatur qua- tale; sed secundum se precise & per se placet, & ratione ipsius placet ipsa persona, ac iudica- tur digna quæ per se & propter se ametur: ita ut velimus ei bonum precise quia ipsi bonum est, nullo modo hoc ulterius in nostrum aut alte- rius bonum referendo, & hic est propriè amor amicitie, ut ex dicendis magis patebit.

Item hoc bonum aliquando potest esse om- nino idem cum ipsa essentia personæ amata, ut si aliquem ames, quia homo rationalis est ad

Hh 3

ima-

Ad amorem benevolentie non sufficit quòd alicui bene velimus.

6
Aliter alios amamus, quam nos.

imaginem Dei creatus. Aliàs est aliquod acci-
dens inharens personæ, v. c. bonitas virtutis,
scientia, &c. Aliàs verò oritur ex denominatione
extrinseca, vt si amem aliquem quia Christi
sanguine redemptus est. Sed quaecumque hoc
bonum sit, generat semper in ipsa persona mo-
ralem quandam dignitatem, quæ concipiatur
tamquam constituens aliquid vnum cum ipsa
persona, & eam in se, & propter se reddit ama-
bilem.

IO
Aliter meū,
aliter amici
bonū amo.

Hinc sequitur Primò, quando mihi opto a-
liquod bonum, quia mihi bonum est; meum a-
morem longè aliter ferri in hoc bonum, quam
feratur in simile bonum quod opto amico præ-
cisè quia ipsi bonum est: nam in priore casu, to-
ta ac vltima omnino ratio formalis appetendi
illud bonum est intrinseca ipsius bonitas, qua
mihi bona est: nam, vt ostendi num. 6. non ap-
peto illud propter aliquam aliam bonitatem
aut dignitatem, quæ in me reperitur aut appa-
ret. Secus omnino est in secundo casu, in quo
vltima ratio cur illud bonum Petro desidero,
est bonitas, ob quam ipsum Petrum amo: nam
sicut Petrum nullo modo amarem, nisi prius
apprehenderem ac amarem in eo aliquod bon-
um, quo ipse fiat dignus amore; ita quantum-
uis illam rem iudicarem ei bonam, numquam
tamen illam ipsi optarem, nisi prius eum pro-
pter aliam ipsius bonitatem amarem. Quod vel
inde patet, quia alijs tale bonum similiter non
opto, quantumuis sciam id his non minus, aut
etiam magis bonum fore, quam Petro. Cuius
nulla est alia ratio, quæ quia in Petro appren-
do ac amo aliquid, quod in alijs non ita appren-
hendo, saltem actu: quod bonum est vltima ra-
tio cur Petrum amem illudque bonum ei velim.

II Sequitur Secundò, quando mihi aliquod
bonum volo præcisè quia mihi bonum est, tota-
le obiectum formale mei amoris esse bonita-
tem rei concupitæ, erga quam præcisè & secun-
dum se spectatam non potest variari amor ami-
citæ, ita vt in eam vltimò terminetur. Contrà
verò quando volo amare aliquod bonum præ-
cisè quia ipsi bonum est, vltimam ac præci-
pua rationem formalem huius amoris esse ip-
sam bonitatem siue dignitatem ipsius perso-
næ, siue ipsam personam quatenus est digna a-
mari (hæc enim omnino idem sunt) in quâ ami-
citæ vltimò terminari potest. Cum igitur actus
morales præcipuè suam speciem sumant ab ob-
iecto formali, in quod vltimò terminantur (vt
patet in electione medijs, quæ suâ speciem ma-
gis sumit à bonitate medijs) sequitur amorem quo
mihi opto aliquod bonum, debere sumere suam
præcipuam speciem, non ab obiecto cui, siue à
persona, cui illud opto, sed ab obiecto quod
appetitur, cuius bonitas est vltima amoris illius
ratio formalis. Contrà verò amorē, quo amico
opto bonum, debere sumere suam præcipuam
speciem ab obiecto cui, siue à bonitate ac digni-
tate personæ, cui illud opto; quia hæc est vlti-
ma ratio formalis illud optandi.

Cur amor,
quo amico
volo bonū,
sit potius a-
mor bene-
uolentæ,
quam is, quo
mihi volo
bonum.

12.

Ex quo vltius infertur priorem amorem
esse præcisè amorem concupiscentiæ. Alium
verò, etsi secundum quandam formalitatem ac

præcisionem, quatenus præcisè respicit bo-
num concupitum, possit aliquo modo dici a-
mor concupiscentiæ; secundum præcipuam ta-
men suam speciem, & absolute loquendo de-
bere dici amorem amicitæ ab vltima sua ratio-
ne formali.

Ex quibus sequitur Terriò, amorem ami-
citæ per hoc propriè ac generatim differre ab a-
more concupiscentiæ, quod hic pro vltimo ob-
iecto suo formali habeat bonitatem rei concu-
pitæ: ille verò bonitatem siue dignitatem per-
sonæ amata, siue eius cui aliquod bonum vo-
lumus.

Ex quo etiam fit quod actus, quibus diuer-
sa omnino bona opto amico præcisè quia ipsi
bona sunt, pertineant ad eandem virtutem, &
sint eiusdem speciei, præferim moralis; nam
sunt omnes actus caritatis, si ea opto Deo; aut
amicitiæ virtutis moralis, si homini, quem ho-
nestè amo, ea opto. Cuius tamen contrarium
accidit in actibus, quibus mihi aliquid opto
præcisè quia mihi bonum est; qui variant suam
speciem & honestatem ratione diuersæ boni-
tatis, quam mihi propter se opto: nam secun-
dum rationem tam physicam quam moralem
sunt diuersæ omnino speciei actus, quibus mihi
ita opto scientiam, & quibus mihi opto hone-
statem alicuius virtutis, &c. Quorum ratio est,
quia in priore casu omnes illi actus habent idē
obiectum formale, scilicet bonitatem siue digni-
tatem personæ, qua digna est amari. secus est in
secundo: nam pro diuersitate obiecti boni, quod
mihi propter se concupisco, variatur obiectum
formale mei actus, cum ipsa bonitas intenta sit
vltima ratio formalis mei actus. Et hinc infra
nu. 18. rationem reddemus, cur actus quo mihi
opto beatitudinem præcisè quia mihi bona
est, sit potius virtus theologica, quam is quo
eam opto alteri, præcisè quia huic bona est.

Sequitur Quartò, spem esse propriè amo-
rem concupiscentiæ, quia per ipsam propriè
nobis aliquod bonum optamus, & alijs non
aliter quam quatenus nobis aliqua ratione
coniuncti sunt, ita vt eorum bonum censeatur
simul etiam nostrum, vt docet D. Augustinus
in Enchiridio cap. 8. & ex eo D. Thomas 2. 2.
quæst. 17. art. 3. quamuis enim alteri aliquan-
do optemus aliquod bonum, cum quadam ip-
sius expectatione, atque ita lato modo dic-
camur illud sperare, etiam eo casu quo hoc
ipsi optamus præcisè quatenus ipsi bonum
est; tamen non est tunc propriè spes, sed quidam
amor amicitæ aliqua ex parte similis spei.

D V B I V M II.

Quid sit spes, & quod eius obiectum?

Nota Primò, nos hîc agere de spe genera-
tim sumpta, prout abstrahit à virtute the-
ologica ac morali.

Nota Secundò, satis constare ex dictis dub.
1. spem esse actum amoris concupiscentiæ, &
quoddam desiderium boni absentis, vt omnes
cōmuniter fatentur; sed cum etiam satis constet
non omne tale desiderium esse spem (nam de-
side-

13
Vnde diffin-
itio inter a-
morem ami-
citæ & con-
cupiscentiæ

14
Eiusdē vir-
tutis actus e-
st opto amico
diuersa bona
præcisè quia
ipsi bona, ut
tamen nulli

14
Cur spes sit
amor concu-
piscenciæ.

Auguſt.
D. Thom.

15